لەلیستە سیحراوییەکەی مارینزەوە بۆ لیستی شیندلەر

بەکر ئەحمەد

چەند رۆژێکە باس و جەدەلێکی گەورە لەسەر ئەو لیستەی گوایە بەدەست هێزەکانی ئەمریکاوەن و ناوی چەندەها کەس لە بەرپرسیارانی هەر دوو حزبە گەورەکەی کوردستانی تیادایە, بووەتە جێگای مشتومڕی گەورەی مێدیاکانی دەرەوە.

بۆ هەندێك كەس وەك شۆكێك تەماشادەكرێت و هەندێكی تریش پێیانوایە پاككردنەوەی حیزبە كوردییەكان لەم دەنگانە, بەشكم ئاڵوگۆڕێكی گەورە پێكبێنێت لە ئاستی پاككردنەوەی حزب لە جومگە بەعسیەكانی ناوی.

"ئەی بۆچی شەستەبارانی شەڕی ناوخۆ خۆشینەدەكردەوە, ئەی بۆچی هاژەی چەمی خوێنی خوڕی شەڕی ناوخۆ, بەردەوام گوێی كەڕدەكرد, ئەوە چونكە بەشێكی گرنگ لەسەركردایەتی حزبە كوردییەكان, بەعسی بوون و بە فەرمانی بەعس شەڕی ناوخۆیان هەڵدەگیرساند و درێژەیان پێدەدا" (1)

ئەم دێڕانەی كە بە خامەی حەمە سەعید حەسەن تۆماركراون, رەنگە گرنگترین دەرئەنجامێك بێت كە زۆرێك لە خەڵكی كوردستان و رۆشنبیرانی كوردی بەدەستی بێنن. ئەم وشانە چەند خۆشبەختانە دێتە سەر كاغەز, هێندەش لە گەورەكردنەوە و سیحراویكردنەوەی دەسەلاتی ناسیۆنالیزمی كوردا, ئەم هەستی خۆشبەختییە دەخنكێنێت. بەڵام ئاخر, ئەم لیستە زەربەی كاریگەر لە هەناوی حزبەكانی ناسیۆنالیزمی كورد دەوەشێنێ؟ ئەدی چۆن ئەم دەسەڵاتە سیحراویتر و گەورەتر دەكاتەوە؟ پرسیارێكە و بە مێشكی زۆر كەسدا دێت.

بە جیا لەم لیستەش, باس و جەدەلی "ئایا كۆتایی سەددام كۆتایی بەعسیزمە" , لایەنێكی گەورەی ئەو جەدەلە رووناكبیرییەی ئەمڕۆی رۆژنامەكانی كوردستانە. دامەزرێنەرانی ئەم باسە, وەك كەشفی حەقیقەتێكی تازەیان كردبێت, بە نەخێر, وەلامی ئەم پرسیارە دەدەنەوە. جا هەزاران لە خەڵكی كوردستان كە ئەم كولتوری بەعسیزمەی كوردیان بە خوێن و گۆشت تاقیكردەوە و نانبڕاوی ئەوە كران كە دەبوایە لە لیستی سەوزدا بن بۆ كاركردن وەك مامۆستا, یان دەبێ شار و ماڵی خۆیان جێبهێڵن و "تەرحیل"ێكی كوردانە بكرێن بەوەی كە رۆژێك پارتی یان یەكێتی بوون, دەبێ چ دەرئەنجامێك لە دامەزراندنی ئەم باسە دەربكێشن؟ بەلام بەشێك لەو دەرئەنجامانە, هاوتەرییە بەو ئەتیجەگیرییەی كە سیحری كەشفكردنی لیستەكەی مارینز, گێڕەرەوەیەتی. با سەرنجێكی كورت لەم دەرئەنجامەی رێبین هەردی بدەین لە رۆژنامەی (هاولاتی) دا و بێینەوە سەر باسی لیستە سیحراوییەكە.

رێبین دەنووسێ:" تۆ تەماشای راگەیاندنی ئەم حزبانە بكە, هەر لەگەڵ گۆڕانی كادرەكانی بەڕێوەی دەبەن, یەكسەر سیاسەتی كۆی رۆژنامە و راگەیاندنەكانیان دەگۆڕدرێت. لێرەوە لەو هەڵكشان و داكشانە تێدەگەین كە وەك كودتایەك لە نێوانیاندا دەردەكەوێت, لە پڕ لەو سەری كرانەوەوە , بۆ ئەوپەڕی داخران و بە پێچەوانەوە. دیارە ئەمە خۆی خاڵێكی ئیجابییە و ئەوە دەسەلمێنێت, كە تۆتالیتارییەت لە حزبە كوردییەكانی ئێمەدا بەرنامەی كار و ستراتیژێكی هەمیشەیی نییە , بەڵكو نەزعەیەكە لە ناو هەندێك كادردا هەیە كە بەرژەوەندییان لەهەلومەرجێكی وادا هەیە. تۆتالیتارییەت لە ناو حزبەكانی ئێمەدا بەرنامەی كار و پلانی شاراوە نییە, بەڵكو مەیلێكە لە ناو هەندێك لە كادرانی حزبدا هەیە. بە گشتیش زۆر تر لای ئەو كادرانە هەیە, كە پێشتر خۆیان بە ماركسی زانیوە , واتا قوتابی ئەو تیۆرەیە بوون كە یەكێك لە گەورەترین ئەزموونە تۆتالیتارییەكانی سەدەی بیستی لێكەوتەوە." (2)

بۆ رێبین و بەشێكی زۆری نووسەرانی كە" كۆتایی سەددام و كۆتایی بەعسیزم" برشتی قەڵەمەكانیان دەردەخات, دەكرێ ناسیۆنالیزمی عەرەب سیستەمێكی تۆتالیتاری بداتەدەر, بەڵام لە ناو ناسیونالیزمی كوردا, ئەوە تۆتالیتاریزم زادەی ئەو گیاكەڵە ناكوردییانەیە كە لە باخچەی ناسیۆنالیزمی كورددا سەریاندەرهێناوە و بە بژاركردنی ئەم گیاكەڵانە, دەكرێ

دیموكراتی كوردی, بدرەوشێتەوە. لەم دیدوبۆچوونانەدا, ئیتر ( )ئیسلامی بوون) هاوتا دەبێتەوە بەوكەسەی خۆی لە قاوەخانەدا دەتەقێنێتەوە و (ماركسی بوون) یەكساندەكرێتەوە بە جەللاد.
ڕەنگە مەدالیای بوێری و ڕادیكاڵبوونێك كە بەبەرۆكی (هاوڵاتی)دا هەڵدەواسرێت, لەخستنەسەركاغەزی ئەم بۆچوونانەدا بێت. لە كاتێكدا, ئەم بۆچوونە, هێندەی دەسەڵاتی ناسیۆنالیزمی كورد گەورەتر دەكات و لە بێگەردیدا دەیهێڵێتەوە, واشدەكات كە هیچ گوتارنووسێكی حزبی ڕۆژنامەكانی كوردستان, نەتوانێت ئاوا لە بێبەریكردنی سیستەمێك دیفاع بكات.

تۆتالیتاریزم, یان بە زمانێكی تر, ئامادەیی بەعسیزم وەك سیستەمێكی پراكتیزەكردنی دەسەڵات, لە چڵەپۆپەی ئەم ڕەخنەیەدا, نەك وەك سیستەمێك سەرنجینادرێتی و بەیەكێك لە ستراكچەری سیاسی ئەم هێزانە تەماشاناكرێت, بەڵكو دەكرێتە كردەوەی تاكە شەخس و كۆی سیستەمی بەرهەمهێنەرەوەی ئەم بەعسیزمە كوردییەی لێ بێبەشدەكرێت.
ئەگەر بەراوردێكی لیستە سیحرییەكەی مارینزیش بكەین و ئەو دەربڕینانەی لەزاری حەمە سەعیدەوە, وەك جیهانبینییەكی گەورەی كوردی شەڕی ناوخۆ بە كردەوەی (بەعسیە كوردەكان)ی ناو ئەم دوو هێزە لەقەڵەمدەدات بۆ بەردەوامبوونی "هاژەی چەمی خوێنی خوڕی شەڕی ناوخۆ), ئەوا بە هەمان شێوە, شەڕی ناوخۆ وەك بەشێك لە ستراتیژ و ناكۆكیە دەروونییەكانی ناسیۆنالیزمی كورد لەسەر دەسەڵاتی زیاتر, سەرنجینادرێتی و ئەم تاوانە گەورەیەی بە رانبەر خەڵكی كوردستان ئە نجامدرا, دەكرێتە كردەوەیەكی شەخسی و كۆی سیستەمی بەرپرسیار لە خولْقاندنی ئەم جەنگەدا دەربازدەكرێت.
ئەوەی كە تۆتالیتاریزمی ناسیۆنالیزمی كورد, نەك وەك بەشێك لە ستراكچەری ئەم هێزە كە ئاما نجدارانە كاری بۆدەكات و شەڕی ناوخۆی لێدەكەوێتەوە و هەزاران لە ڕۆژنامە نووسی غەیری بەعسی و گۆرانبێژی غەیری بەعسی كاری بۆدەكەن, دەبێ بە گەردنی كۆمەڵێ ڕووخساری تایبەتیدا هەڵواسرێن كە لای "ڕێبین" ئەو تۆتالیتاریستە, (كۆنە ماركسی"یەكانی ناو یەكێتین و لە دۆخی جەنگی ناوخۆ و ماڵوێرانییەكانی شەڕی ناوخۆدا, بەعسییە كوردەكانی ناو ئەم هێزانەن. ئەمە پوختەی ئەو پەیامەیە كە لیستە سیحراوییەكەی مارینز, لە دوا ئە نجامەكانی خۆیدا و لە دۆخی ئاشكراكردنیدا پێماندەڵێت.

بەڵام لە نێوان لیستە سیحراوییەكەی مارینز و لیستی "شیندڵەر" ی (ستیڤن سپیڵبێرگ) دا, خاڵی لەیەكچوو و جیاوازی سەیر هەیە. سپیڵبێرگ لە فلیمە بەناوبانگەكەی خۆیدا, سەر گوزشتەی ئەو سەرمایەدارە نازیستەمان بۆ دەگێڕێتەوە كە لە ڕێگەی بەكارهێنانی ژمارەیەكی هەزار كەسی لە جووە دەستڕەنگینەكانی شارۆچكەیەكی پۆلۆنیاوە, وە لە ڕێگەی لیستێكی ئامادەكراو لەو جووانەی كە دەبوایە لە كارخانەكەی ئەودا كاربكەن, دەتوانێت ژمارەی لیستەكەی خۆی لەسووتاندن لە كورەكانی ئاوشویتسدا ڕزگار بكات. سپیڵبێرگ لە پاش نیشتنەوە و نەمانی دوكەڵی كورەی ئینسانسووتاندنەكانی نازیزمدا, لە خەونێكی هۆڵیودانەدا, تەماشاچییانی فیلمەكە ڕادەگرێت و پێیاندەڵێت:" ئەگەر بەشێك لە نازیستەكان وەك "شیندڵەر"یان بكردایە, ڕەنگە قسەیەك لە ئاوشویتس نەبوایە." ئیتر ئەو سۆپەرمانەی كە توانای ڕوونەدانی ئاوشویتسی لە ئەستۆدەگرت دەبێتە "شیندلەر" و "ئەو شیندڵەر"انەی دی ناو نازیمی ئەڵمانی, كە جێی داخێكی گەورەیە وایاننەكرد.
"ڕێبین"یش بە شوێن پەیامەكەی "سپیڵبێرگ" دا هاوار دەكاو پێماندەڵی: ئەگەر ماركسییەكانی ناو حزب نەبوونایە, (كە پكی حەمەدئاغا) هاوینەهەوار دەبوو, نەك گۆڕستان.
لیستە سیحراوییەكەی مارینزیش , بەو جەدەلەوەی كە لە دەوری دروستكراوە, پێماندەڵێ: ئەگەر بەعسییە كوردەكانی ناو هێزە كوردییەكان نەبوایە؟ ئاخ ئەگەر ئەوان نەبوونایە؟ جاچی نەدەبوو؟
بەڵام چارەسەر چییە؟ وەلانانی ئەم شەخسییەتانە, بە مانای پاككردنەوەی ڕیزەكانی ناسیۆنالیزمی كورد لە و خڵتە ناكوردانەی كە كوردایەتی باش ناكەن. لەبەر ئەوە بۆ پێشەوە, هەر سەركەوتوو بێت حزبەكەمان!

كەواتە لە هەردوو حاڵەكەدا, شەڕی ناوخۆ و تۆتالیتاریزمبوونی ئەم هێزانە, دەكرێ بە وەلانانی كۆمەڵێك دەمامك, كە حزبی كوردیش ئامادەیی هەیە بۆ وەلانانیان, ببێتەوە بەو ئومێدەی كە كوردایەتی ناسیۆنالیزمی كورد, دێتەوە سەر ڕێچكەی ڕاستەقینەی خۆیی و ئەم مۆتەكەیە لەسەر سنگی حزب و خەڵكی كوردستان لادەچێت. ئەو سیحرەی كە ئەم لیستە لەگەڵ خۆیدا توانای پەخشكردنەوەی سیحری ئومێدێكی زیاتر و بە نجكردنی ئێمەی هەیە, كاتێك كە سیمای كوژراوەكانی شەڕی

ناوخۆ, بە زیندووی لەبەر چاوماندا نەماون, وە بە پێی ئەو جەدەلەی کە ئێستا لەسەری گەرمە, بە دووبارە گەورەکردنەوەی سیحر و ئەفسوونەکانی دەسەڵاتی ناسیۆنالیزمی کورد تەواو دەبێت. ئەو سیحرەی کە "مارکسیست" و بەعسییەکانی ناوی , نەیاندەهێشت دەربکەوێت.

بەڵام ئایا ئەمریکا لیستە سیحراوییەکە کەشفدەکات؟ بەبڕوانی من, بەو شێوەیە نا کە ناوی زۆرێك لەسەرە گەورەکانی ئەم حزبانەی تیابێت. هۆکارەکەیشی ڕۆشنە. گرفتی گەورەی ئەمریکا لە شکڵپێدانی دەسەڵاتی سیاسی ئێستای عێراق و نەبوونی ئەو ئەڵتەرناتیڤەی کە ئەو بەشوێنیەوەیەتی, ڕێپێنادات. شەقامی عێراقی و کوردیستانیش بە گشتی بە دژی هێنانەناوەوەی کۆنە بەعسییەکانە و لەلایەکی تریشەوە, سەرە گەورەکانی ناسیۆنالیزمی کورد نزیکترین هاوپەیمانی ئەون. هەر بۆیەش بە کەشفکردنی ناوی ئەوان هەر ئاوا لەبەرچاوی ڕەئی گشتییەوە , نیشانەی پرسیار لەسەر دەسەڵاتەکەی خۆی دانانێت.

دەکرێ پێزانینی ئەمریکا بۆ ناوە گەورەکانی ناو ئەم هێزانە, وەك وەرەقەیەکی فشاری نهێنی زیاتر بۆ ملکەچکردنێکی زیاتر ئەم هێزانە لە ئاستێکی ژێرەوەیدا, کەڵکی لێوەربگیرێت. دەشکرێ بە کەشفکردنی هەندێك ناو, خەباتی ئەمریکا, بۆ وەلانانی بەعس لە کوردستاندا, سەرنجی کۆمەڵگای عێراقی و کوردی بەلای خۆیدا ڕاکێشێت .

لە هەر دوو دۆخەکەدا, هەم مارینز و هەم ناسیۆنالیزمی کورد, سیحری زیاتر دەبەخشنەوە, هەمیش کۆی ئەو سیستەمەی کە تائێستا, بەرپرسیارێتی لە دۆخی کوردستان و عێراقدا بینیوە, بە وەلانانی کۆمەڵێك دەمووچاو, دووبارە و بۆ دەورەیەکی تر, خۆی پێناسەدەکاتەوە. هاوکاتیش ئێمە لە چاوەڕوانییەکی دیکەی گەورەدا ڕادەگرێت و لە دۆخی دووبارە بەرهەمهێنانەوەی ماڵوێرانییەکانی ئاییندەدا, دەبێ لیستێکی تر, ئومێدی باشتربوونی ئەم وەزعەمان پێبفرۆشێت.

(1) بەرثرسة کوردة بەعسییەکان , حەمة سەعید حەسەن, سایتی تریفة

(2)ئایا کۆتایی سەدام کۆتایی بەعسیزمە, ڕێبین هەردی هاولاتی ژ 130 لا 9